

Verksamhetsberättelse Barnrättscentrum 2018

Inledning

Under 2018 har verksamheten vid Barnrättscentrum (BRC) utvecklats och fördjupats. I enlighet med fastlagda strategier och visioner är den övergripande ambitionen att BRC ska vara en nationellt samlande forskningsplattform för barnrättsligt inriktad forskning som också ska vara internationellt framstående. BRC främjar barnrättslig forskning genom att utgöra dels en *forskarmiljö* för forskare med barnrättslig inriktning vid Juridiska fakulteten, dels en tvärvetenskaplig *mötesplats* för forskare från hela det humanvetenskapliga området på Stockholms universitet (SU). Till detta kommer att BRC i ökad grad utgör navet i ett barnrättsligt inriktat *nätverk* av forskare från olika vetenskapliga fält såväl nationellt och internationellt, men också ett kontaktnät som innefattar företrädare för myndigheter och organisationer samt praktiker med intresse för barnrättsliga frågor.

Ett särskilt fokus under året har varit att utveckla BRC:s kommunikation utåt och med anledning av det har hemsidan utvecklats och förbättrats och en blogg startats.

Ledning

Under året har styrelsen för BRC genomgått några förändringar. I beslut den 1 mars 2018 utsåg Rektor för Stockholms universitet följande ledamöter att ingå i styrelsen för perioden 2018-01-01 – 2020-12-31: Anne Ramberg, Advokatsamfundets generalsekreterare (ordförande), Ann-Christin Cederborg, professor vid Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen SU, Anna Kaldal, professor vid Juridiska institutionen SU, Pernilla Leviner, docent vid Juridiska institutionen SU, Tommy Lundström, professor vid Institutionen för socialt arbete SU, Eskil Nord, justitieråd vid Högsta förvaltningsdomstolen, Wiweka Warnling Conradson, professor vid Juridiska institutionen SU, Boel Westin, professor vid Institutionen för kultur och estetik SU samt Michael Holmqvist, professor vid Företagsekonomiska institutionen SU.

Michael Holmqvist valde dock under våren att lämna sin plats i styrelsen. I beslut från Rektor, daterat 2018-08-08, utsågs Ken Benson, professor vid Romanska och klassiska institutionen, vicedekan för humanistiska institutionen och ledamot av områdesnämnden för det humanvetenskapliga området SU samt John Stauffer, chefsjurist och biträdande Executive Director, Civil Rights Defenders till ledamöter i styrelsen för resterande mandatperiod, dvs. till den sista december 2020.

Wiweka Warnling Conradson och Pernilla Leviner har fortsatt sina uppdrag som föreståndare respektive biträdande föreståndare för BRC.

Forskning och forskare

Som framgår ovan är en central del i BRC:s verksamhet den forskarmiljö som finns vid Juridiska fakulteten. Här verkade under 2018 ca tio disputerade forskare – några med specifikt barnrättsligt fokus och andra med viss forskning inriktad på barn – och sju doktorander som har barnrättslig inriktning i sin forskning. Vid årsskiftet 2017/2018 påbörjade två nya doktorander med barnrättsligt inriktade projekt sina anställningar. Utöver forskarna i forskarmiljön vid Juridiska fakulteten fungerar BRC även som en mötesplats för forskare från hela det humanvetenskapliga området på Stockholms universitet, vilket innebär att många fler forskare vid universitetet har koppling till BRC och bland annat regelbundet deltar i centrets seminarier. Vilka forskare som verkar i BRC:s forskarmiljö och vilken forskning de bedriver framgår på hemsidan (www.jurfak.su.se/barnrattscentrum/) där det också finns länkar till respektive forskares publikationslistor osv.

I detta sammanhang bör BRC:s internationella skriftserie Stockholm Studies in Child Law and Children's Rights nämnas särskilt. Pernilla Leviner är redaktör för serien som ges ut i samarbete med förlaget Brill Nijhoff. Seriens tredje volym med titeln *Children, Autonomy and the Courts* av Aoife Daly, Senior Lecturer in Law vid School of Law and Social Justice och European Children's Rights Unit, University of Liverpool, publicerades i december 2017 men lanserades i början av 2018. Under året har också volym fyra publicerats. Den utgörs av en antologi med titeln *Corporal Punishment of Children – Comparative Legal and Social Developments Towards Prohibition and Beyond*. Pernilla Leviner, BRC, samt Bernadette Saunders, Monash University, Australien och Bronwyn Naylor, RMIT University, Australien, är redaktörer. Under året har också arbetet med volym fem påbörjats. Denna volym som planeras att ges ut i mitten av 2019 blir en antologi om barns rättigheter ur ett konstitutionellt perspektiv med fokus på Norden och är ett resultat av en konferens på Universitetet i Tromsø i mars 2018. I slutet av 2018 beslutades också att som volym sex, publicera en omarbetad version av Damon Barrets avhandling om barnkonventionen och FN:s drogkonvention. Damon Barret disputerade i september 2018 vid Juridiska institutionen, Stockholms universitet, och han har tidigare presenterat sin forskning i BRC:s seminarier.

Konferenser, seminarier m.m.

En viktig del i BRC:s verksamhet, så även under 2018, är seminarier. Genom vetenskapliga samtal utvecklas och bibehålls forskarmiljön och seminarierna utgör samtidigt en viktig mötesplats och nätverk för barnrättsligt inriktade forskare men även företrädare för myndigheter, organisationer osv. som BRC utgör navet i. Under 2018 har BRC arrangerat följande nio seminarier:

- **Januari:** Releaseseminarium för volym tre i Barnrättscentrums bokserie: *Children, Autonomy and the Courts: Beyond the Right to be Heard* av Aoife Daly, Liverpool university. Författaren presenterade boken och diskuterade ämnet vidare med Titti Mattsson, Lunds universitet.
- **Mars:** Pernilla Leviner och Birgitta Wahlberg på temat *Barnrätt och djurrätt – nya ämnen på tvären med likheter och skillnader*.
- **Maj:** Ett samtal med Callum Lynch, representant för den skotska utredningen för omarbetning av Skottlands barnavårdssystem, under rubriken *Interactive discussion on the Scottish Independent review of the care system – what can be learnt from the Swedish experience?*
- **Juni:** Uppläggningsseminarium med Tim Holappa som presenterade sitt avhandlingsprojekt *Rätten till bostad i Sverige: en socialrättslig studie om förverkligandet av rätten till bostad för de som inte själva kan tillgodose behovet av en lämplig bostad*
- **September:** Slutseminarium för doktorandprojektet *Den reglerade invandringen och barnets bästa* med Louise Dane.
- **September:** Panelsamtal under rubriken *Barnäktenskap: i skärningspunkten mellan moralisk panik och rättmätigt samhälleligt ansvar* med Pernilla Leviner och Emelie Kankaanpää Thell, BRC, Annika Rabo, socialantropologiska institutionen, SU, samt Mosa Sayed, juridiska institutionen, Uppsala universitet.
- **Oktober:** Seminarium med rubriken *Children's rights issues from a Finnish and Swedish perspective* med Emelie Kankaanpää Thell och Louise Dane, båda doktorander vid BRC, Suvianna Hakalehto, Östra Finlands universitet, Merike Helander, Finska barnombudsmannen, Niina Mäntylä, Vaasa universitet och Pernilla Leviner, BRC.
- **December:** Erik Mägi, doktorand vid Göteborgs universitet på temat *Vem är min förälder? Ett seminarium om fastställande av föräldraskap, normkritik, barns rättigheter och rättslig design*.
- **December:** Uppläggningsseminarium med Amanda Johansson Köves som presenterade sitt avhandlingsprojekt *Familjebegreppet i familjerätten och migrationsrätten*.

Under året har BRC också arrangerat olika workshops, bland annat en intern workshop med anknutna forskare vid Juridiska institutionen om strategi och målsättningar för BRC samt en forskarworkshop då Tommy Lundström och Marie Sallnäs från Institutionen för socialt arbete, Aoife Daly, Liverpool University, och Pernilla Leviner diskuterade framtida forskningsamarbete om jämförelse mellan svensk och engelsk rätt inom temat föräldraskap och barns rättigheter i relation till vård utanför hemmet. Dessutom har BRC, genom Anna

Kaldal, varit medarrangörer till en internationell konferens på Lunds universitet med titeln *Children's health matters in custody conflicts – alternative legal proceedings* tillsammans med den nystartade forskningsplattformen Health Law vid Juridiska fakulteten i Lund. Till detta kommer att forskare med anknytning till BRC deltagit och representerat centret vid ett flertal olika evenemang och konferenser, såsom Mänskliga rättighetsdagarna, Brottsoffermyndighetens praktikerkonferens och Forskarseminarium i Umeå arrangerat av Försäkringskassan och Forte. BRC har också representerats i mer akademiska sammanhang, både i Sverige och internationellt, som exempelvis workshopen *Child Rights Governance exploring and comparing the governance of children's rights in national, regional and local contexts* vid Linköpings universitet, *The Nordic Congress on Child Welfare* i Reykjavik, Nordisk socialrättslig konferens i Göteborg och konferensen *Menneskerettigheter og internasjonal privatrett på familierettens område* arrangerat av Oslo universitet. Här kan även nämnas att Pernilla Leviner och Anna Kaldal i november deltog i den internationella konferens som Council of the Baltic Sea States ordnade på temat bekämpande av våld mot barn. Flera forskare från Barnrättscentrum deltog även i det Nordiska barnrättsnätverkets möte i Ålborg i Danmark. Här kan nämnas att BRC har tagit på sig att arrangera nästkommande Nordiska barnrättsnätverksmöte i juni 2020.

Vetenskaplig och samhällelig samverkan

När det gäller vetenskaplig samverkan och samarbete kan konstateras att företrädare för BRC i stor utsträckning och på olika sätt samverkar med forskare från andra institutioner vid Stockholms universitet. Samverkan och utbyte över vetenskapsgränser sker exempelvis genom arrangerande av den välbesökta och tvärvetenskapliga seminarieriet som beskrivits ovan, men även mer konkret i specifika forskningsprojekt, exempelvis genom BMI-projektet som beskrivs nedan. Vetenskapliga samarbeten sker självfallet också med företrädare för andra universitet både i Sverige och utomlands. Detta kan illustreras med att Pernilla Leviner sedan januari 2018 är ledamot i Board of advisors, LLM programme Advanced Studies in International Children's Rights, Faculty of law, Leiden university, Holland, samt att Anna Kaldal är ledamot av styrgruppen för forskarnätverket Nordic Network for Children's house research, i vilken forskare från bl.a. Lunds universitet, Juridiska fakulteten, Islands Universitet och Oslo Metropolitan University finns representerade samt styrgruppen för forskarnätverket The Scandinavian Research Network on Juvenile Justice. BRC är även en aktiv medlem i det ovan nämnda nordiska barnrättsnätverket samt det europeiska nätverket *Children's Rights European Academic Network*.

Samverkan sker också på olika sätt med myndigheter och organisationer, såväl nationellt som internationellt, genom att forskare med koppling till BRC ombeds delta som experter i utredningar, föreläsa vid olika typer av konferenser och kompetensutvecklingsseminarium. Exempelvis är Karin Åhman, forskare med anknytning till BRC, ordförande för en interdepartemental arbetsgrupp med uppgift att ta fram en vägledning för hur barnkonventionen kan tolkas och tillämpas.

En viktig uppgift för BRC:s forskare är att bereda Juridiska fakultetens remisser på olika lagstiftningsförslag på barnrättsrelaterade områden. Under 2018 har exempelvis remiss beretts och skrivits på följande betänkanden: SOU 2017:112 *Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende*, SOU 2017:111 *För barnets bästa? Utredningen om tvångsåtgärder mot barn inom psykiatrisk tvångsvård*, SOU 2017:96 *Utvidgat hinder mot erkännande av utländska barnäktenskap* och SOU 2018:37 *Att bryta ett våldsamt beteende – återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld*.

Därutöver tillfrågas BRC:s forskare om att medverka i media på olika sätt. Här följer ett axplock av de reportage, artiklar och debattinlägg i vilka BRC:s forskare medverkat:

180413, "Gör det brottsligt att gifta sig med barn", Debattartikel i Svenska Dagbladet.
<https://www.svd.se/gor-det-brottsligt-att-gifta-sig-med-barn>

180617, "Allt fler barn omhändertaras med tvång", SVT Nyheter.
<https://www.svt.se/nyheter/snabbkollen/allt-fler-barn-omhandertaras-med-tvang>

181107, "Nej, kommuner måste inte vräka nyanlända", Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/gPlg0B/nej-kommuner-maste-inte-vraka-nyanlanda>

181228 "79 procent fler fall av tvångsvård för barn sedan 2005, Uppsala Nya Tidning.
<https://www.unt.se/nyheter/uppsala/79-procent-fler-fall-av-tvangsvard-for-barn-sedan-2005-5170978.aspx>

För att nå ut ytterligare med vår forskning och delta i samhällsdebatten har BRC under året startat en blogg som forskningskoordinator Vera Yllner varit redaktör för. Hittills har fem inlägg publicerats och tanken är att forskare med anknytning till BRC och andra som BRC har kontakt med ska kunna publicera kortare texter som anknyter till deras forskning och/eller aktuella frågor i samhällsdebatten på ett lättbegripligt sätt för en intresserad allmänhet. Bloggen finns på <https://barnrattsbloggen.wordpress.com/>.

Stockholms universitets särskilda satsning på Barn, migration och integration

I februari 2017 startade den av Rektor för Stockholms universitet särskilt finansierade tvååriga tvärvetenskapliga och fakultetsöverskridande satsningen Barn, migration, integration (BMI). BRC har det övergripande administrativa ansvaret för satsningen som samordnas av en särskilt tillsatt styrgrupp i vilken vicerektor Karin Helander under 2018 varit ordförande. Styrgruppen består därutöver av ledamöter i BRC:s styrelse och representerar de tre fakulteterna inom det humanvetenskapliga området: Pernilla Leviner, docent Juridiska institutionen, Ann-Christin Cederborg, professor Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Tommy Lundström, professor Institutionen för socialt arbete, Wiweka Warnling Conradson, professor Juridiska institutionen och Boel Westin, professor Institutionen för kultur och estetik. Det operativa

arbetet har under 2017 letts av Karin Helander och Pernilla Leviner med hjälp av projektkoordinator fil.dr. Daniel Hedlund. Under 2018 har också Karin Helander efterträdare på vicerektorsposten, Elisabeth Wåghäll Nivre, tillträtt styrgruppen.

Den forskning som bedrivs av de sex post doc forskare som anställts för de två år satsningen pågår beskrivs på hemsidan www.jurfak.su.se/barnrattscentrum/bmi där det också finns länkar till respektive forskare med publikationslistor osv.

Inom ramen för projektet har under såväl 2017 som 2018 en seminarier serie anordnats och representanter från flera olika institutioner vid Stockholms universitet har deltagit. Seminarier serien har fyllt en viktig funktion för att samla forskare med intresse för det övergripande temat för satsningen. Under 2018 har följande seminarier och föreläsningar arrangerats:

- **Februari:** "In courts we trust: Administrative justice in Swedish Migration courts". Livia Johannesson, Statsvetenskapliga institutionen.
- **April:** "Virtuella fall som lösning på kunskapsbehov kring migration, trauma och hälsa". Uni Fors (SU-DSV) och Solvig Ekblad (KI).
- **Juni:** "The child in international refugee law". Jason Pobjoy, barrister, Blackstone Chambers.
- **November:** "Barnrättsforskning: Ett forskningsfält under förändring", Ann Quennerstedt, Örebro universitet.
- **November:** "Barn, migration, integration" (Profilsseminarium). Postdoktorerna.

Som avslutning på projektet kommer antologin *Barn, migration och integration i en utmanande tid* att ges ut. Den innehåller kapitel skrivna av post doc forskarna i projektet samt gästforskare Rebecca Thorburn Stern. Manus för antologin skickades till förlaget i slutet av 2018 och kommer att färdigställas i början av 2019. Boken publiceras i samband med den avslutande konferensen med samma titel under vilken de projektanknutna post doc forskarna kommer att arrangera en programpunkt var. Konferensen äger rum den 29 mars i Aula Magna och inleds av Rektor Astrid Söderbergh Widding.

Administration m.m.

Vad gäller BRC:s administration kan nämnas att BRC tidigare haft en överenskommelse med Juridiska institutionen om att institutionen finansierar en forskaramanueinstjänst om 30 %. Under våren 2018 har BRC tillsammans med BMI-projektet finansierat en koordinatorstjänst om 50 % utöver detta, dvs. en koordinator på 80 %. Från och med september 2018 har koordinatorstjänsten minskats till 50 % med fullständig finansiering av Juridiska institutionen. Tjänsten, som innehafts av Vera Yllner, kombineras med 50 % undervisning.

Här bör också nämnas att Rektor för Stockholms universitet i december 2018 beslutade om nya stadgar för universitetets samtliga forskningscenter, så även för BRC. Förändringarna syftar till att likrikta samtliga centers stadgar. För BRC innebär förändringarna främst att beslutsordningen avseende utseende av styrelseledamöter, föreståndare liksom stadgeförändringar ändrades något samt ett förtydligande avseende hur omprövning av verksamheten ska gå till.

Finansiering och ekonomi

BRC har sedan starten hösten 2012 finansierats av ett startbidrag från Rektor för Stockholms universitet om sex miljoner kr. Användningen av dessa medel framgår av bifogad ekonomisk sammanställning, vilken inkluderar fastställt resultat för perioden 2012-2018 samt prognos för 2019. Det kan konstateras att det vid årsskiftet 2018/19 finns 603 282 kr kvar av startbidraget och en fråga är därmed hur bevarandet och utvecklande av verksamheten ska finansieras. Det finns möjlighet att söka vissa medel internt på fakulteten och på områdesnämnds nivå. Detta kommer att undersökas närmare under 2019.

I bifogad ekonomisk sammanställning redogörs även för andra mindre bidrag som beviljats till stöd för BRC:s verksamhet under dessa år, bland annat för att anordna konferenser och workshops. Här kan även den finansiering om 40 000 kr per år som Juridiska institutionen beviljat för att bygga upp det barnrättsliga biblioteket nämnas.

Utöver de medel som redovisas i den bifogade ekonomiska sammanställningen har finansiering under åren även erhållits för att finansiera enskilda forskningsprojekt som bedrivs av forskare med koppling till BRC.

Stockholm, 4 mars 2019

Wiweka Warnling Conradson
Föreståndare, Barnrättscentrum